

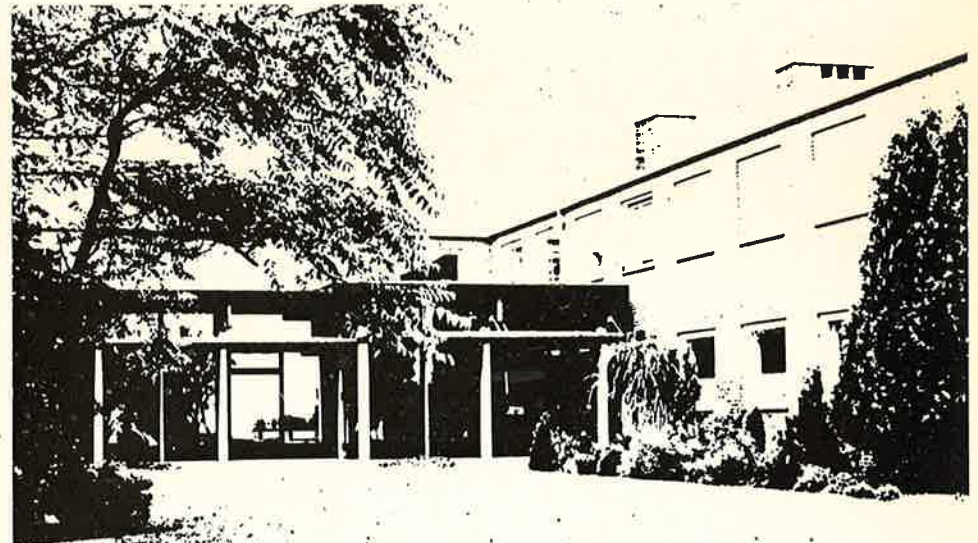

Ringe Fri- og Efterskole

ÅRSSKRIFT 1974

45. årg. - Udgivet af elevforeningen

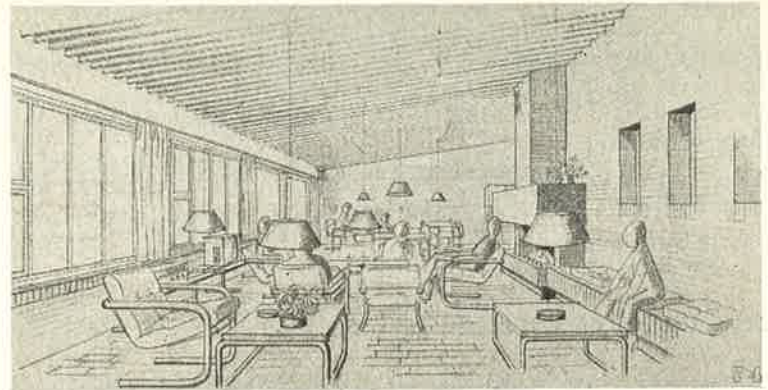
Ved skolens formand

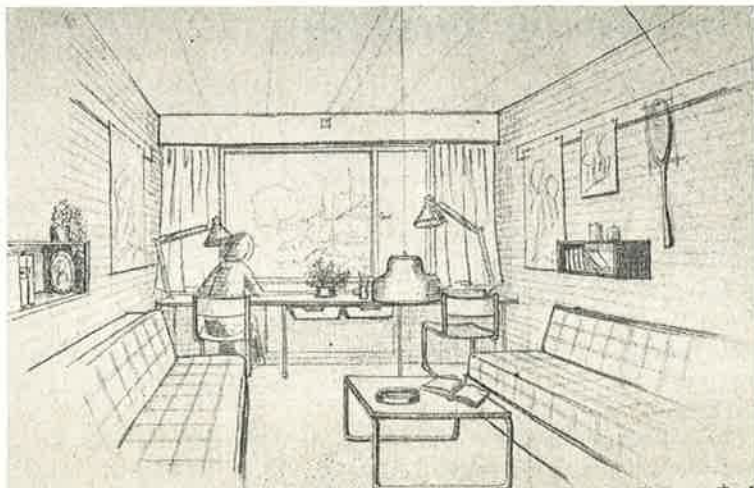
1974 blev for Ringe Fri- og Efterskole et aktivt år, med henblik på udbygning af skolens faglokaler af den skitseplan som blev udarbejdet for nogle år siden.

Vi har i det forløbne år rejst en såkaldt værkstedsbygning på ca. 350 m², hvor der er indrettet sløjdlokaler, skolekøkken, bibliotek og foredragssal samt bruserum og toiletter.

Det gamle sløjdlokale benytter man nu til formning og stoftryk, og i den gamle foredragssal er der indrettet et hypermoderne fysiklokale, således at man alt i alt kan sige, at efterskolen i mange år fremover virkelig er dækket ind hvad angår undervisningslokaler, og dertil komme at friskolen også kan nyde godt af disse faglokaler.

Vi er så i gang med planlægning af en ny kollegiefløj mod vest, og er så langt fremme når disse linier læses, at vi har overstået licitationen og regner med at påbegynde arbejdet den 2. januar 1975. Denne bygning skal indeholde 23 tomandsværelser med fælles toilet og bad for hver to værelser. Der bliver opholdsstue midt i bygningen og kælder med vaskerum.

Denne bygning opføres ikke for at udvide elevholdet væsentligt, højest med 10 elever.

Det man tilsigter er, at ingen værelser herefter skal huse mere end to elever.

Hele arbejdet udføres med fast pris og tid, således at bygningen skal stå færdig den 15. august 1975.

Tilbage af helhedsplanen vil der så være, at sammenbygge den nye fløj med de nuværende bygninger, og det vil ske ved en forhal med hovedindgang fra vest. Hvornår dette kan lade sig udføre ved vi ikke på nuværende tidspunkt, derimod bliver vi nødt til at tage stilling til en tilbygning til børneskolen, som I jo sikkert ved er flyttet ud i egne lokaler. Denne afdeling er i en rivende udvikling, og kan om kort tid ikke rummes i de nuværende lokaler.

Iøvrigt bliver 1975 et mærkeår, idet friskolen kan fejre 100 års jubilæum.

Hermed en rigtig glædelig jul og godt nytår, ønsker jeg alle gamle og nuværende elever.

Verner Tange

De lånte fjer

I min bandoms skole læste vi historien om en krage, der havde lagt mærke til, at de fleste andre fugle var udstyret med en langt smukkere fjerdragt, end den selv var, f. eks. påfuglen. Vi kender alle den ret ensartede grå-sort eller sortegrå krages ret uinteressante »klædedragt«.

Kragen blev misundelig, som børn og for resten nogle voksne med, når de opdager, at de selv ser meget tarvelige ud, sammenlignet med andre, der har råd til at klæde sig i smukt, dyrt og fint tøj. — Kragen samler nu en hel del smukke fjer, som andre fugle har tabt, stikker fjerene ind i sin egen dragt, og pynter sig så ingen kan kende den, går så ind i en flok af andre fugle, der først beundrer den, uden at vide hvem den er. — De beundrer dens sjældne farvepragt og har vældig respekt for den fine, fremmede fugl.

Men en næsvis gråspurv fatter mistanke og prøver med sit næb at trække en af de skinnende fjer ud. Andre gør det samme. Til sidst er de alle nærgående. Kragen mister alle de lånte fjer. Ja, det ender med, at nogle af den egne fjer også bliver trukket ud. Da fuglesværmen opdager, at det var en krage der havde pyntet sig med lånte fjer, bliver de for alvor nærgående, og kragen må flygte og skyndsomst gemme sig for det ubehagelige selskab. Ja, gemme sig af skam over at være afsløret. — Men fakta var jo, at den havde grund til at skamme sig, fordi den havde givet sig ud for mere, end den var.

I børneskolen kunne vi godte os over, at kragen havde fået sin fortjente straf — eller »løn«. Den ville synes fin, men var rigtig tarvelig og pyntede sig med lånte fjer.

Ret beset — foregår der i menneskers verden noget tilsvarende. Hvem vil ikke tage sig godt ud i andres øjne? — Vi skal nu ikke begynde at måle andre med den alen. Vi må helst begynde med os selv. Kan nogen sige sig helt fri for nogen sinde at have været på den galej?

— Det er let nok at opdage, at »de andre bærer sig sådan

ad«. Enhver kender sikkert mange eksempler på, hvordan »de andre« gerne vil vigte sig med noget, som ikke er deres eget. — I skolen, har mange vel prøvet at »låne et facit hos en kammerat« — eller facitlisten, for at stå godt i bedømmelsen hos læreren. Andre har læst kammeratens stil, før han eller hun skrev sin egen osv. — Lad dette være eksempler. Der kan endda ske ting, som er værre. — Det går ud på at synes — ikke at være. — Det er en trafik, der bærer nederlaget i sig.

At låne andres skik, det være sig klædedragt, eller måden at opføre sig på for at tage sig ud, vil altid føre til, at man ender med at afsløre sig selv — som en, der pynter sig med lånte fjer.

Hellere klart tage det andet løsen: Gør det selv! Og vis dig som du er. — Det betyder ikke, at man ikke skal lære noget af de andre. I alt fald skal mennesker ikke efterligne andre for at blive regnet for noget. — Ganske givet må man lære af andre, for at blive dygtig for sin egen skyld — ikke for, at læreren eller principalen skal beundre en. — Historien om kragen, der pynter sig med lånte fjer, skal man allerførst bruge på sig selv.

Det gælder altid: Ikke synes — men være!
De bedste hilsener til alle gamle elever.

Karl Hedemann

Politisk nytænkning: Utopi eller en realistisk nødvendighed?

Den 4. december 1973 blev et folketingsvalg afgjort. Situationen omkring valget var meget spændt. Kriseagtige tilstande prægede landets økonomi, arbejdsløshedsmuligheden var absolut fremme, og befolkningens mistillid til de gamle partiers politikere var åbenbar.

Valgets resultat viste da også klart, at vælgerne havde handlet efter den stemning, som herskede op til og omkring valget. Det nye folketing fik ikke mindre end 10 partier at operere med. Det politiske eventyr blev Glistrups partis oplevelse. Ikke mindre end ca. 1/2 million vælgere lod deres stemme tilgå dette parti, og resultatet rystede givet de gamle politiske partier i deres inderste.

Samtlige gamle partier kunne notere sig en tilbagegang. Udsat for denne markante »vælgerdom« var det naturligvis svært for disse partier at finde deres egne ben efter valget, og regeringsdannelsen var en meget svær opgave. Overraskelsesmomentet blev imidlertid Poul Hartling, der med en beslutsomhed kun få eller ingen havde tiltroet ham, manøvrerede sit parti frem til regeringsmagten.

Hartling lagde omgående som regeringschef ud med de store syner. Landet blev præsenteret med hans hundrede dages visioner, hvor regeringen ville fjerne alle tilgrundliggende mekanismer bag den uheldige og ulykkelige økonomiske situation, landet var stedt i, og de politiske syner omfattede også på længere sigt de store reformer, der skulle sikre os i fremtiden mod lignende tilstande.

Alle partier gav udtryk for en saglig forhandlingsvilje for at tjene landets sande interesser. Vælgerne syntes tilfredse, de »lussinger« politikerne havde fået på valg-dagen syntes at have den tilsigtede virkning. Selv fremskridtsfolkene virkede tilfredse med, at regeringsmagten var havnet hos et prøvet parti. Man havde i de kredse nok villet fornyelse, men der var alligevel grænser, også for den! Altså syntes alting at have fundet sit leje i det politiske liv!

Nu er der gået ca. 12 måneder efter valget. Både synerne og resultaterne ligger på gulvet, og vælgerne må atter vurdere det politiske maskineris duelighed. Spørgsmålet for mange er, om regeringens og folketingets medlemmer virkelig er komplet uduelige til at løse landets opgaver. Personlig er jeg ikke overrasket over den situation vi befinder os og vedblivende vil befinde os i, dersom der ikke sker en ændring, fordi den traditionelle partipolitiske tænkning simpelthen har overlevet sig selv og er komplet uegnet til løsning af et moderne samfunds problemer.

Det partipolitiske spil, der finder sted, er ikke alene politikernes ansvar. Politikerne er vel nødt til at spille spillet efter de gamle regler, så længe der ikke sker en politisk holdningsændring i befolkningen, en holdningsændring, der går på kravet om, at virkelige helhedsløsninger landspolitisk må gå forud for de snævre partipolitiske særinteresser.

Skal hele det politiske system kunne fungere effektivt, må der intet mindre end et systemskifte til, og et sådant skifte må udgå fra folket, der gennem deres stemmemagt er holdningsgivende for landets politikere. En fortsættelse af de nuværende politiske tilstande er at tvinge vore politikere til at spille lappeskomagerens rolle.

Der er ingen grund til at tro andet, end vi virkelig på tinge har rigets ypperste folk repræsenteret, men det er lige så indiskutabelt, at deres muligheder for at fungere under de bestående forhold er lig nul.

Vælgerbefolkningen i dette land må til at skole sig selv i at anlægge et landspolitisk syn. Det betyder ikke, at man skal indføre et et-partisystem i Danmark, det ville være farligt for folkestyret, der ligesom har til forudsætning, at flere partier er repræsenteret i folketinget. Fler-partisystemer sikrer folket mod ensidige beslutninger. Det ændrede politiske syn, jeg efterlyser, går på, at politiske særinteresser ikke tvinger vore politikere til at undlade at gøre det, som er rigtigt i den store sammenhæng. Den efterlyste holdningsændring må indeholde langsigtede perspektiver og politisk storsyn, således at landets hovedspørgsmål prioriteres i første række. En sådan indstilling vil give de maksimale muligheder for i anden omgang at få de partielle interesser dækket i det omfang, landet som helhed har råd til.

Naturligvis må vi fastholde den fællespolitiske holdning

hos ledende storpolitikere, at man tilgodeser de socialt svageste stillede grupper i landet.

Vi skal altså ikke følge de kræfter, der i denne for vort land så alvorlige situation kræver kløfterne mellem de politiske partier uddybet. Modsat bør der ske en samling, derved vil de store vanskeligheder, som dels er selvfor-skyldte gennem et umådeholdent forbrug, dels er os påført udefra, kunne løses effektivt.

Landets vælgere bør holde sig klart, at vore problemer ikke længere er interne danske anliggender, men at samtlige danske forhold må stilles i relief til den europæiske situation, og at dette indlysende giver behov for fordomsfrie tværpolitiske løsninger. Kan vi ikke præstere et sådant sammenhold og politisk storsyn, da har vi end ikke skyggen af chance for på længere sigt at bevare vor økonomiske og nationale suverænitet.

Som man ser, er det ikke vor opgave at være politisk trætte. Vor primære opgave er tværtimod at blive bevidst mere politisk bevidste, men som sagt på en ny måde. Vi må søge at lancere det politiske hovedmål, uanset hvilket parti vi tilhører, at landet får indfriet, hvad det måtte kræve af os, før vi spørger, hvad vi kan kræve af landet. Denne noget klodsede tese rummer den sandhed, at folk, der magter det, i højere grad må stå på egne ben uden dette umyndiggørende barnepigeri fra statens side. Befriet herfor vil store dele af befolkningen finde tilværelsen friere og mere meningsfyldt og være mere egnet i bestæbelsen for at opnå ligeret og ligestilling mellem alle befolkningsgrupper.

Det afgørende og skelsættende valg fandt ikke sted den 4. december 1973. Det afgørende valg for landets politiske fremtid ligger i valget af den nødvendige politiske holdningsændring hos folket.

Muligheden for en total politisk nyskabelse foreligger, men forudsætningen er, at vi drager omsorg for, at vore politikere kan fungere efter de store linier, at deres handlekraft ikke forkrøbles af tusinde små hensyn.

Klassekampens dage bør være det moderne samfund fremmed. Sagen er en fællesfolkelig front, rettet mod alle sociale uretfærdigheder, med de store landspolitiske perspektiver for øje.

Opfyldes dette, går vi mod nye og bedre tider, der er befriet for de politiske eventyreres drøm om totalmagt. E-

ventyrere, der findes både på højre- og venstrefløjen, og som til dato har været verden et dyrt og bittert bekendtskab.

Folkestyret må have det reelle indhold, at det er folket, der har det egentlige ansvar for landet og dets forvaltning, og folket må lære at bære dette ansvar. Kun i fællesskab kan vor traditionelle folkelighed og demokrati tilføres nyt liv. Danmark har brug for denne fornyelse.

Fremstår disse tanker som en utopi, er det ikke desto mindre en realistisk nødvendighed, at en politisk nytænkning er af afgørende betydning for en ny og bedre fremtid for borgerne i dette land.

Lad det kommende valg vise, at det danske folk kan leve op til ansvaret.

Kirsten og Gunnar Kjær

Kære gamle elever

»Trange tider langsomt skrider« hedder det i en verslinie af H. A. Brorson. Her må vi i stedet synge: Gode tider hastigt skrider. Tiden går fantastisk hurtigt, og vi har gode tider på Ringe Fri- og Efterskole!

Meget er sket, siden I sidst hørte fra os i årsskriftet. Således har vi fået indrettet vor nye værkstedsbygning og omforandret nogle af de bestående rum, og nu står hele undervisningsfløjen moderne og tidssvarende udbygget.

Den længe ventede tilladelse til at bygge en ny elevfløj med plads til 46 piger er netop kommet ind ad døren. Vi skal have licitation om 3 uger, og den 3. januar påbegyndes byggeriet. Det hele skal stå færdigt pr. 1. august 1975.

Når moderniseringen af de gamle elevværelser derefter er tilendebragt, står Ringe Fri- og Efterskole i enhver henseende som en fuldt moderne og tidssvarende skole, parat til at modtage landets ungdom og give dem de bedste betingelser for udvikling og undervisning, og heldigvis synes mange danske unge, at efterskole, det er sagen!

Vi synes bestemt ikke, det er en selvfølge, at vi her år ud og år ind skal have fyldte huse, men vi er taknemlige over, at det er sådan. Taknemligheden rækker i højeste grad ud til jer —. Sagen er, at skolen aldrig ville være den samme uden jeres medvirken. Hvad tror I ikke, det betyder af fordele, at kunne fylde skolen med jeres søskende, slægtninge eller venner, frem for at skulle fylde den via annoncer?

Naturligvis annoncerer vi en kort tid hvert år for at vise offentligheden, at vi er her, men hidtil er 95 pct. af eleverne kommet på skolen gennem gamle elevers anbefaling. Den tradition håber vi altid må blive bevaret. Men vi er klar over, at skal det fortsætte, da må vi af al magt søge at bevare denne skole som en oplevelsesskole — bliver den blot et undervisningssted, hvor man spiser og logerer, da ændres måden, hvorpå vi får elever sig afgjort også.

Mange vil nok synes, at der investeres en grusom mængde

penge på ungdomsskolerne, at det hele efterhånden er alt for flot.

Jeg hører absolut til de mennesker, der mener, at vi ikke skal flutte os og leve over evne, men vi skal følge med tiden og derigennem have indflydelse på den. Og der er mange måder at vurdere den sag ud fra — om vi flottes os eller ikke, men nogle realistiske oplysninger kan medvirke til at stille sagen i det rigtige relief for denne skoles vedkommende.

Vi har en god tilskudslovgivning, og det er vi taknemlige for, men offentlige midler kan bruges på mange, mange måder. Helt enkelt kan en skole køre sådan, at driften går lige op, altså sådan, at udgifterne balancerer med indtægterne, og nyinvesteringer foregår pr. lån. Her har vi anlagt det synspunkt, at store forbedringer tages over driften, og *alt*, hvad her er blevet nybygget, er bygget på kortfristede lån, som alle er afdraget, når der er gået 10 år.

Vi kunne have taget meget langfristede lån, og så have haft flere penge at bruge i det daglige, men det har vi ikke ment var at administrere i den gode økonomiske ånd, fordi enhver sund forretning skal dække den løbende slitage.

Havde vi valgt den lettere udvej med de meget langfristede lån, kunne vi have haft »gyldne dage« i vor tid, men så havde eftertiden stået med den store gæld og utidsvarende rammer, og det ville ikke have været en hensynsfuld »finanspolitik«.

Naturligvis vil lånene til det nye elevkollegie blive taget med længst mulig frist, men det bliver også en bygning for fremtiden. Vi kan her sige, at en klog og indsigtfuld bestyrelse har draget omsorg for, at økonomi og investeringer har været så sunde, at vi har en god samvittighed for vore byggerier, også på samfundets vegne. — Det var så meget om byggeri og modernisering, men dette er måske naturligt, nu hvor byggetankerne svirrer i hovedet! Hovedsagen er imidlertid, og vedbliver at være, skolens indre liv. Dersom det lider under alle udenoms-aktiviteterne, da er det galt.

Vi synes, som jeg skrev til indledning, at vi har det godt her. At have det godt betyder bestemt ikke at gå og hygge sig. Mennesket er født til udfordring, og vor udfordring, som går her til daglig, er at tage elevernes udfordring op,

og det kan da i sandhed være slidende. Men meningsfyldt er det bestemt.

Når her hvert år møder en flok unge fra alle landets egne, med forskellig indstilling, da må der komme brydninger, og her har vi den holdning, det ved I, at vi ikke søger at imødekomme allehånde indstillinger. Tværtimod agter vi at præsentere jer for holdninger, som I ikke møder på ethvert gadehjørne, og det er der vitterligt elever, som har stejlet overfor. Men en skole skal have en holdning, der kan stå for enhver udfordring. Thi det holdningsløse giver plads til alle slags holdninger, og et fællesskab, der skal bære længere ud, kan ikke samles om hvad som helst. Der er mange, der lever i den vildfarelse i skolehenseende, at de tror, at *des* mere udvisket formålet med skolearbejde er, *des* friere kan elevernes personlighed udfolde sig.

Et sådant syn er skæbnesvangert, for det giver nok en slags frihed, men det giver ikke en frihed, der tjener personlighedens selvstændiggørelse. Tværtimod avler den indstilling rodløshed og forvildelse.

Denne skoles formål vil fremdeles bl. a. være, at vejlede ungdommen og søge at bringe den til at forstå at kun den der behersker sig selv, vil kunne udrette noget til gavn for andre mennesker.

Min livserfaring siger mig, at det hører med til livets sværeste opgaver, at blive herre over sig selv, men det ligger indenfor mulighedernes grænser.

Man hverken kan eller vil tvinge til livsholdning. Livsidealerne skal fremmes og erkendes gennem sand oplysning — og herefter skal der virkes ud fra idealerne. Først indse — så udrette — det er loven, vi i et skolearbejde må virke ud fra. »Kun til Helvede kan der tvinges«, skriver Grundtvig — og det har samme gyldighed i dag, som det havde, da det blev skrevet. Måtte vi fastholde det syn — og virke i overensstemmelse hermed!

Et hold er i årets løb atter udgået fra vor skole. Også med dette hold havde vi vore glæder og skuffelser, men for de fleste blev det vist et skoleår, som de kan tænke tilbage på med glæde, ligesom vi kan tænke tilbage på de fleste af jer og sande, at arbejdet med jer var møjen værd.

— — —
Nu har vi så et nyt hold igang, og vi må sige, at så langt vi er kommet, synes det at være et *meget* velindstillet og målbevidst hold, et hold, som vi i alle retninger tror at

kunne nå store resultater med — men lad os se, det er svært at spå om fremtiden.

Der kunne i et sådant brev være mange af årets enkeltbegivenheder at henvise til, men jeg havde altså denne gang mere lyst til at fremsætte mere generelle betragtninger om skolens liv, og det vil trods alt også kunne interessere flertallet mest.

Vi ønsker, at alle årsskriftets læsere har det godt. I ved, at I altid er velkomne på skolen. I må slutte op i stort tal til elevmødet første søndag i juni.

Venlig hilsen fra os alle
Kirsten og Gunnar Kjær

Fødes, græde, svøbes, ammes,
Vugges, tumles, bæres, gåe
Tugtes og i tvang annammes,
Leege, voxe, Tanker fåe,
Elske, beile, giftes, mages,
Lykke veltes need og op,
Ældes, svækkes, døe, begraves:
Det er alt vor Levned's Løb.

(Ambrosius Stub)

Uundgåeligt stiller vi os selv og hinanden på et eller andet tidspunkt i vort liv de fundamentale spørgsmål: Hvorfra kommer vi? Hvad er meningen med vort liv? Hvor går vi hen? Man taler i dag meget om, at det moderne

menneske er angst og fortvivlet. Ofte vil det nok være sådan, at den egentlige årsag til vor angst er, at vi ikke kender svarene på livets fundamentale spørgsmål. Den moderne psykologi kan beskrive og rubricere vore handlinger, men den kan ikke give en fuldgyldig forklaring på disse handlinger, fordi den naturligvis må gå årsagsvejen tilbage uden nogensinde at nå til den sidste oprindelige og afgørende årsag til vor angst. Men hvordan kan man forklare angsten? (Ikke skrækken, det at man er bange for en vild tyr) snarere angsten for ensomheden og for, at man skal gå vild i livet. Denne angst tror jeg, at de fleste af os oplever mere eller mindre stærkt.

Gennem årtusinder har mennesket levet med erkendelsen af manglende indsigt i livets fundamentale spørgsmål, hvilket medførte, at begreber som *tro* og *lydighed* blev hovedord i deres tilværelse.

Den moderne videnskab har ikke plads for begreberne lydighed og tro. Det er en naturlig konsekvens af, at man sætter menneskets frie udfoldelse i centrum og ikke kender noget at tro på og noget at være lydige i forhold til. Man hævder nemlig, at man skal huske at leve her og nu, at udfolde sig frit og bruge sine muligheder, kun herved er man sand og ægte. Man kræver ret til at tage livet i sin egen hånd og give det den udformning, man selv ønsker og man tror, at man kan forstå mennesket alene ud fra mennesket selv. Mennesket har ikke længere en naturlig plads i en helhed, det har stillet sig i centrum og forlanger, at alt andet skal bestemmes i forhold til det.

— — —
I 1700-tallet levede en digter i min fødeby ved navn Ambrosius Stub, som havde en voldsom appetit på livet, og om hvem man kan sige, at intet menneskeligt var ham fremmed.

Det fremgår af hans digte, at han også var præget af og bekendt med de forskellige tilværelsesopfattelser. Digtet om menneskets livsforløb kunne såvel med hensyn til indhold som med hensyn til form være skrevet i dag. Men i et af sine sidste digte, hvori han anskuer livet som en sejlad, erkender han med en følelsesmæssig ærlighed man sjældent møder, at han ikke selv er i stand at bære ansvaret for sit liv.

Hvad vindes der vel på verdens vidtløftige hav?
O, tusinde farer i skummende trav!

Man ved kun to havne,
bekendte af navne,
den ene vor vugge, den anden vor grav.

Fra vuggen til graven må krydses omkring
blandt håbets og frygtens de stridige ting:
snart vippes vi oppe
på bølgenes toppe,
snart nærmes vi grunden i flyvende spring.

Her fristes ustadigheds ebbe og flod,
en vagt er så god som en anden er ond;
hver time i glasset,
hver streg på kompasset
forandrer, forhøjer, fornedrer vort mod.

Så hidser en medbør det nedrige sind,
ja puster i hjertet dumdristighed ind;
vil farten kun føje
vor attrå og øje,
straks blæses vi op af en ønskelig vind.

Så slipper klejnmodighed roret i hast,
når forstavnen dukker for bølgenes kast;
når vindene suse,
og vandene bruse,
så skrækkes vi straks for den knagende mast.

Dit forsyn, o fader, der fører os hjem,
det styrer så sikkert, hvor søen er slem;
vor gisning kan fejle,
hvor vi end sejle,
selv stævner vi mere tilbage end frem.

(Ambrosius Stub)

Der skal mod til at begive sig ud på livets sejlad, man er bange for det ukendte, men jeg tror, det er nødvendigt, at man lærer sin agnst at kende og møder livets udfordring, og vi har da lov til at tro på en fader, der er med os, hvor vi end sejler.

Årsskriftets læsere ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Ruth, Asger, Michael og
Klaus

En julehilsen

Alle årsskriftets læsere sendes de bedste hilsener med ønsket om en god jul og et lykkebringende nytår.

Astrid Hansen

En hilsen!

Vi har i de seneste år oplevet det glædelige, at flere og forældre sender deres børn i friskolen.

Det har givet os dejligt meget arbejde der, men til gengæld har det medført, at vi ikke længere kan deltage i undervisningen i efterskolen. Vi må desværre erkende, at det blev meget få fra de sidste årgange, vi lærte at kende. Alle ønskes en rigtig glædelig jul og et godt nytår!

Birthe og Frede Hansen

Julen 1974

I ønskes alle en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Arne Ploug

En rigtig god jul og et godt nytår ønskes jer alle.

Sanne, Tyge og Inge

Om læsevanskeligheder — og andre vanskeligheder

Under elevholdet 1973-74 fik jeg en stadig mere velunderbygget fornemmelse af, at en stor gruppe elevers læsevne var for dårlig. Ofte skete der det i timerne, at eleverne blev bedt om at gennemlæse en eller anden tekst med det formål at genfortælle, forklare eller give udtryk for en mening om indholdet. Langt hen ad vejen undrede jeg mig over den passivitet og tilbageholdenhed, som prægede eleverne i sådanne situationer, men jeg accepterede for det meste min egen forklaring, at eleverne lå under for gruppepres, var usikre o. lign. iøvrigt almindelige fænomener for elever i den alder. Resultatet var for ofte, at jeg som lærer faldt for fristelsen til selv at forklare det læste — det var meget lettere både for eleverne og mig. Men under forklaringerne kom nye ord og begreber til, som eleverne tilsyneladende heller ikke forstod, og derved skabtes en cirkel, som er karakteristisk for megen undervisning: læreren taler og taler, eleverne lytter tilsyneladende, men undertiden kun med et halvt øre. Udgangspunktet for mine overvejelser i det følgende er derfor, at eleverne ofte ikke forstår et eller andet, som de har læst — og hvilke følger det får.

Hvis der med det samme ses bort fra almindelig ugidelighed, viser det sig hurtigt, at en række elever simpelt hen ikke er i stand til at læse den foreliggende tekst og forstå den. I nogle tilfælde er der tale om en for vanskelig tekst for alderstrinnet, men også bortset derfra viser det sig forbavsende ofte at være den egentlige årsag til den i længden ufrugtbare situation, at læreren igennem sin tale dominerer undervisningen.

Kan der da siges noget konkret og kortfattet om årsagerne til nævnte læsevanskeligheder? Jo mere man forsøger at sætte sig ind i faglitteraturen herom, jo mere broget et billed tegnes der. Der er dog nogle faste holdepunkter som jeg har fundet frem til, idet jeg har anvendt det princip at læse så bredt og vidtfavnende som muligt, og

derefter trukket det ud, som der i hvert fald er enighed om.

Først må det fastslås, at læsefærdigheden er en af de vigtigste færdigheder overhovedet i et moderne samfund. Man kan vanskeligt forestille sig en selvstændig tilværelse uden et vist læseniveau. D. v. s., at der er tale om en af de færdigheder, som skolen ikke må gå på akkord med, hvis vores målsætning om at sætte eleverne i stand til at klare sig i livet uden for skolen skal opfyldes.

I den mig bekendte faglitteratur om emnet er det et gennemgående træk, at læsevanskeligheder opdeles i to hovedgrupper: noget »ydre« (f. eks. uregelmæssig skolegang, forsømmelser, lærerskifter) og noget »indre« (f. eks. lav koncentrationsevne, ringe energi, lav intelligens, for sen udvikling og modenhed, forkert udviklede indstillinger til det at lære, manglende selvtillid, uselvstændighed). Desuden nogle specielle, undertiden arvede, læse- og stavevanskeligheder, der direkte har at gøre med læse- og staveprocesserne. Det er til den sidstnævnte gruppe, at de såkaldte ordblinde skal henføres — iøvrigt et udtryk, som ikke anvendes, idet det associerer til noget uheldeligt (jfr. blind), hvilket ikke er tilfældet.

Noget andet karakteristisk for læsevanskeligheder er, at der ved en bestemt læsefærdighed læses på samme måde, enten læseren er læsesvag eller normallæser. D. v. s., at læsningen for alle forløber normalt, når kravene svarer til læsefærdigheden. Den defekte læsning og stavning fremkommer først, når kravene overstiger læseevnen. Det er imidlertid næsten altid tilfældet for den læsesvage, der jo i en normalklasse eller på et normalhold er sammen med andre uden læsevanskeligheder. Hvis man anbringer en normal læser i en lignende situation, som den læsesvage befinder sig i, nemlig hvor kravene er for store, så vil den normale læser også få læsevanskeligheder, hvilket mange erfaringer og talrige undersøgelser bevidner.

De fleste vil forstå, at hvis læsehæmningen er forårsaget af ydre faktorer (se ovenfor) så vil hæmningen forsvinde, hvis et positivt miljøskift finder sted. Vanskeligere bliver det, når hæmningen kommer fra noget indre — bundet til selve læseprocessen. Her er der ikke enighed blandt de lærere — kun enighed om, at der bør forskes noget mere, da vores viden er for lille.

Ved nærmere eftertanke ved vi godt, at normal læsning

forudsætter, at faktisk alle ord genkendes i samme øjeblik, de ses. Der hersker stort set enighed om, at den fundamentale vanskelighed netop står i forbindelse med ordgenkendelsen. Der kendes slet og ret for få ord — hvilket er karakteristisk for den svage læser. at »kende« et ord vil sige at kende ordets »billede« og dets betydning. Når en svag læser udsættes for læsestof beregnet for normale læsere, er selve ordforrådet i teksten for omfattende, og stavning bruges derfor som hjælpemiddel. Dette er imidlertid meget tidkrævende, og hermed er sagt noget andet om den svage læser: han er for langsom. Når det altså er ordforrådet og genkendelsen af ordene, må en sådan erkendelse medføre en ny analyse af vores pædagogik, herom senere.

Mange undersøgelser har vist, at tilpasningsvanskeligheder er mere udprægede hos læsesvage end hos normale læsere, noget som enhver lærer har erfaret sig til. Igen er der her to forskellige reaktionsmønstre. Det ene viser elever, der får afreageret deres nederlag i læsning og dermed forbundne situationer igennem aggression, f. eks. ved at være voldsomme, destruktive eller uforskammede. Sådant skulle være forsøg på at hævde sig og kompensere nederlagene. En stærk dreng bliver måske tyrannisk over for fysisk svagere. En anden søger måske kammeraternes anerkendelse ved at være fræk over for lærerne. Det andet mønster viser den passive elev. Han eller hun opgiver på forhånd ud fra en indstilling om, at det alligevel ikke nytter noget.

De mister selvtilliden og troen på, at de kan klare opgaverne. Hvis en sådan mangel på selvtillid får lov til at brede sig ud over læsningens »naboområder« i de øvrige fag, kan eleven udvikle sig til at være negativt indstillet over for skolen i almindelighed, og vi får en meget vanskelig elev at arbejde med. Måske kunne vanskelighederne have været undgået? Den passive elev bør være et alvorligere problem for lærerne end den aggressive, idet sidstnævnte afreagerer og ikke ophober nederlagene, der er forudsætningen for en uheldig karakterudvikling.

Men som lærer må man desværre erkende, at den passive elev, der jo ikke volder direkte problemer i timerne, ofte får lov til at føre en tilbagetrukket tilværelse på bekostning af den aggressive, der påkalder sig opmærksomheden. Det pædagogiske problem er størst i forbindelse med den

passive, idet der kræves finfølelse for i det hele taget at få reel kontakt med eleven.

Det er heldigvis dog ikke sådan, at tilpasningsvanskeligheder hos dårlige læsere uden videre kan betragtes som et resultat af elevens nederlag i skolen. En sådan opfattelse er menneskefjendsk, idet den kun betragter mennesket som et justerbart objekt, og der er heller ikke videnskabelig dækning herfor. Hos mange dårlige læsere er der slet ikke tale om vanskeligheder, og hos andre kun i ringe omfang. Igen er det de »stille eksistenser«, de »sarte sjæle«, der er mest udsatte, idet de ofte er særligt følsomme og nærtagende over for selv små nederlag — ofte kun en enkelt uoverlagt bemærkning. Hvis sådant gentages, hvilket desværre den læsesvage gruppe er mest udsat for, så er der stor risiko for at få en elev pæget af modvilje, mindreværdsfølelse, evt. angst.

— — —

Hvad skal man som lærer stille op over for disse bjerge af problemer, teorier og mennesker? Hos mange lærere — og forældre — er det en bevidst holdning at fornægte de pædagogiske og psykologiske grundteorier. Mange tager afstand herfra, egentlig uden at kende dem til bunds, hvilket må være forudsætningen for stillingtagen. Det hævdes fra mange sider, at mennesket glemmes i denne psykologiserende pædagogik, der siges at betragte mennesket, eleven, som et interessant studieobjekt, og ikke som medmenneske. Jeg er af den opfattelse, at en sådan tankegang dels er udsprunget af det nævnte manglende kendskab, dels kan være et udslag af det bekvemmeliges sejr over det besværlige, idet det koster arbejde også ud over den enkelte time at gå ind i ovennævnte tankegange. Det er derfor min alvorlige mening, når jeg hævder, at fornægtelse af psykologi og pædagogik i undervisningen kan sammenlignes med det at reparere biler uden værktøj. Man kan være heldig og pille ved en skrue og en ledning, og få bilen til at fungere. I så fald var der kun tale om en bagatel. Men hvad vil man stille op, hvis det er bilens ædlere dele, der ikke fungerer? Hvad nu hvis eleven ikke kan læse med den forståelse, der kræves? Skal vi da sætte kravene ned til det niveau, hvorpå eleven fungerer? Er det i pagt med vores ellers erklærede mål om at sætte eleverne i stand til at fungere i en tilværelse uden for skolen? Opgaven må bestå i at bringe eleven til at opfylde de

krav, som med rimelighed er stillet, og som eleven ikke kan undslå sig for ude i samfundet. Dette kan ikke gøres uden værktøj, hvilket i en lærers situation må betyde kendskab til og anvendelse af forskellige teorier, metoder og hypoteser, ikke for at eksperimentere med eleven, men for at give eleven bedre muligheder for en tilværelse i frihed. Det kan derfor ikke være forsvarligt, at man som lærer nøjes med en bestemt livsholdning, blot kombineret med en hvis form for paratviden — især ikke, når tingene ikke udelukker hinanden, men ved nærmere eftertanke er i harmoni med hinanden. Hvadenten man som lærer arbejder med det ene eller det andet fag, bogligt som praktisk, må elever og forældre med rimelighed kunne kræve, at lærerne er i besiddelse af et sådant fond af professionel viden, at de ikke ofte handler modsat deres erklærede mål.

— — —

Da elevholdet 1974-75 begyndte, var det min hensigt at søge at praktisere en del af denne viden, som jeg mener bør forpligte, til gavn for eleverne. Det startede med en personlig, kort samtale med hver enkelt elev, der frivilligt havde valgt støttetimer i dansk — ialt 32. 26 elever fortalte selv, at de var »ordblinde«, og selv om det senere har vist sig at være noget overdrevet, er der alligevel tale om et meget højt tal af et elevhold. Det viste sig, at en stor del af disse elevs læsevanskeligheder hurtigt blev mindre, og deres indstilling til det at læse blev mærkbart positiv. Der må her være tale om det fænomen, som tidligere er nævnt, at læsehæmningen var miljøbestemt, og når miljøskiftet er positivt, forsvinder hæmningen, hvorfor kun et par års ståen stille skal indhentes. Disse elever er meget nemme at arbejde med. De kan selv se fremskridt og går derfor selvstændigt i gang med læsningen.

Tilbage er den gruppe, for hvem der er tale om decideret læseretardering — noget »indre«. Tidligere er det nævnt, at selve ordgenkendelsen ikke er god nok, først og fremmest på grund af for lille ordforråd. Megen specialundervisning i skolerne drives med specielt materiale, kasser, klodser, billedkort, brikker o. s. v. En logisk tankegang måtte sige mig, at sådanne materialer primært sigter mod den grundige læsning — ikke mod den udvidelse af ordforrådet, som fagfolk ellers er enige om skal til. Det dre-

jer sig om at få eleven til at læse så meget som muligt, ikke så grundigt som muligt. Derfor er det afgørende vigtigt, at læsestoffet er tilstrækkeligt let, men samtidig med et acceptabelt indhold. Derfor indkøbtes til skolen en række letlæsningsbøger, ungdomsromaner, som har erstattet den klassiske litteratur, idet denne ikke er anvendelig for elever med læsevanskeligheder. Da der samtidig er et mægtigt udbud, var det ikke så vanskeligt kvantitativt, hvorimod kvaliteten kan være nogle svingende. Men igen vil jeg fastholde, at det mere drejer sig om at læse meget fremfor at læse lidt, men godt. Vi gik i gang — i begyndelsen med slid og slæb fra min side, da modvillige elever skulle overvindes, men efterhånden som eleverne kunne mærke fremgangen, eller mærke, at der ikke var nogen mulighed for at undslå sig, begyndte systemet at fungere. Her ved juletid læser alle på holdet selvstændigt, og mit arbejde er reduceret til at finde egnet læsestof frem til den enkelte elev. Nogle elever er ved at forlade letlæsnings bøgerne og bevæger sig over i den egentlige skønlitteratur, der ikke er skrevet for en bestemt gruppe. Hovedsigtet er stadig, at eleverne læser så meget som muligt for derved at udvide ordforrådet og lette ordgenkendelsen. Derfor kan det efter min mening forsvares, at elever i støttetimer til dansk ikke præsenteres for svære staveord og opgaver, som er almindelige i dansktimerne.

— — —

Det siges ofte, at en skole er en enhed, at fagene er dele af denne enhed og følgelig også må være undergivet samme målsætning. Mit mål med den skitserede undervisning er at sætte eleverne i stand til at kunne klare en voksentilværelse uden for skolens beskyttende mure. Et menneske, der i dagens Danmark ikke er i stand til at læse en avis, læse en bog, læse brugsanvisningen på en dåse maling, forstå en film via tekster o. s. v. er ikke frit — har ringe frihed til noget, men er tvunget af noget. Det er fastholdt i en række begrænsninger, der forekommer mig meningsløse, og som alt for let bringer et sådant menneske i andres magt. Det må være rigtig pædagogik på en skole som vores at bidrage til elevernes større muligheder for frihed i det samfund, der venter dem.

Per Mossin

Ved vi, hvorfor vi holder jul?

Johannes Møllehave har taget del i indoktrineringsdebatten med en kronik i Politiken, hvor han fortæller om de to personer, som har øvet størst indflydelse på ham som barn og ung.

Den ene var moderen. Hun havde sin egen uforbeholdne mening om alle, som var mindre kloge og mindre arbejdsomme end hendes mand, og de gik alle under betegnelsen »slapsvanse«.

Moderens holdning følger stadig den voksne Møllehave; hver gang han slapper af eller føler, at han gør noget udelukkende for sin egen fornøjelses skyld, hører han moderen sige »slapsvans«.

Gymnasietidens dansklærer var den anden person, som heller ikke lagde skjul på, hvor han ville hen med de unge. Han var kommunist, og i frokostpausen læste han op af Land og Folk, for det meste artikler af Hans Scherfig og Hans Kirk. I diskussioner hånedes han eleverne og gjorde grin med dem, hvis de kom med færdigsyede ideer hjemmefra. Denne lærer har nok søgt at skabe politisk bevidste unge, og mange af den har sikkert følt sig tiltrukket af hans ideer. Men samtidig gav han eleverne et værktøj til at læse og forstå litteratur samt til at udtrykke sig både mundtligt og skriftligt. Efter Møllehaves egen vurdering var han også en god modvægt til moderens påvirkning. Denne kronik fik mig til at tænke på en anden modsætning, jeg selv har oplevet og som trænger sig på, fordi julen atter nærmer sig.

Både hjemme og i skolen fik vi lært, hvorfor vi holder jul. Vi var ikke fri for at føle os privilegerede eller lidt bedre end ikke-kristne, som ikke holder jul af samme grund som os. Vi følte virkelig højtideligheden ved, at det var Jesu fødsel, der skulle fejres. Dette var sagens kerne, og vi indrømmede ikke gerne, i hvert fald ikke i skolen, at vi glædede os lige så meget el. mere over julegaver og julemad.

Juleforberedelserne betød meget for os børn. Vi deltog i alt det, vi havde evner til, og den højtidelige tænding af adventskransen søndag aften, hvor julens salmer endelig blev taget frem, var med til at øge spændingen.

Spændingen tager naturligt af, efterhånden som man bliver større og mere voksen, men det ser ud som om, det sker tidligere nu. Jeg oplever hvert år ved denne tid, at en del af de unge ikke gider lave julestads. Mange af nutidens unge sætter spørgsmålstegn ved julen, og mange hævder, at de ikke glæder sig, og det til trods for at gaverne bliver større år for år. Det er næsten som om det højtidelige, det at glæde sig og det materielle er omvendt proportionelle størrelser.

Savner man nu til dags en egentlig grund til at fejre jul? Har forretningsverdenen overtaget julen og udnyttet den som et kæmpe salgsmotiv? Har den gjort det så godt, at al højtidelighed kvæles i glimmer og lys, eller kan det tænkes, at de voksne er holdt op med at »indoktrinere« børnene til at føle, at julen er noget ganske særligt, fordi Jesus blev født?

I ønskes alle en glædelig jul.

Robert og Herdis Hune-Rasmussen

Gymnastikken og dens værdi

Lige så naturligt det er at holde sin bil, sin knallert eller sit fjernsyn i orden, lige så naturligt er det at holde sig selv i orden.

Det bliver stadig mere og mere påkrævet at dyrke gymnastik netop på grund af usundt og stillesiddende arbejde. Antallet af hjerte- og kredsløbssygdomme er i Danmark steget til langt over 50.000 pr. år.

Hjertet er verdens bedste pumpe.

Brug det.

motion er en
hjertestyrkning

Er du klar over, at en god kondition giver en lav hvilepuls? Folkeskolens 2x45 minutters boldspil om ugen er for lidt til at give god kondition, vi må op på mindst det dobbelte antal gymnastiktimer for at nå et tilfredsstillende resultat.

De unge, drengene især, mangler styrke. Hvert år er der mange elever, der klager over rygsmerter, og det er meget naturligt, at disse smerter opstår, når muskulaturen

ikke er fulgt med udviklingen. Muskulaturen skal svare til elevens størrelse og vægt, og gør den ikke det, bli'r præstationerne mindre, og man oplever en tilbageholdenhed over for det anstrengende. Giver vi derimod de unge en stærk fysisk træning, vil det til daglig gavne dem på arbejdspladsen. Kun ved at træne muskulaturen sker der udvikling. Interessen hos den enkelte øges ved større præstationer. Spring er det mest attraktive, men vi må ikke glemme, at styrke og smidighed er en nødvendighed til opbygning af spring. Jo bedre eleverne springer, jo større bliver interessen også for at dyrke idræt i fritiden, dog ikke blot for interessens, men også for sundhedens skyld.

Lars Lienggaard

Godhed

Jeg har altid prøvet at være god
det er meget krævende
jeg er en hel hund efter

at gøre noget for nogen
holde frakker
døre

pladser
skaffe nogen ind ved et eller andet
og lignende

brede armene ud
lade nogen græde ved min skjorte
men når lejligheden er der
bli'r jeg fuldstændig stiv
vel nok en slags generthed
jeg rusker i mig selv
slår nu armene ud
men det er svært at ofre sig
når nogen kigger på det
så svært at være god
i længere tid ad gangen

som at holde vejret
men ved daglig øvelse
er jeg nået op på en time
hvis jeg ikke bli'r forstyrret
jeg sidder helt alene
med uret foran mig
breder armene ud

gang på gang
der er ikke spor i vejen
jeg er egentlig bedst
når jeg er helt alene.

Benny Andersen

En rigtig god og glad jul ønskes jer alle!

Esther Torp

Tredivernes spøgelse

Jeg vågner til en kold, klar decembermorgen. Træt. Behagelig træt. Det var en travl dag i går.

Mange ting havde hobet sig op og måtte nødvendigvis gøres i går. Nu er arbejdet bragt til ende.

Og jeg er træt, afslappet og klar i hjernen. Det er en dejlig tilstand. Fornemmelsen af, der er brug for een, tilfredsheden ved at få gjort det, hverdagen kræver af os.

Jeg tænker på de tusinder, som i denne vinter ikke er i stand til at gøre deres daglige arbejde, enten på grund af sygdom eller den samfundssygdom, som hedder arbejdsløshed.

Måske kender nogen af jer den sygdom på jeres egen krop, jeg kan kun forestille mig, hvordan det må være.

Visse grupper taler meget om, at vi ikke skal ynke de arbejdsløse, de har jo deres gode understøttelse, ja, egentlig kan det vist slet ikke *betale sig* at lave noget.

Selvfølger det da godt, at disse mennesker får hjælp — (for resten er det jo slet ikke alle, som er så heldige).

Men tænker man på, hvordan det må være med en *endeløs* række af dage til sin rådighed? Ørkesløsheden?

I begyndelsen går det nemt. Mange ting, som har været udsat, til vi fik bedre tid, bringes i orden. Efterhånden er alt perfekt. Hvad gør man så?

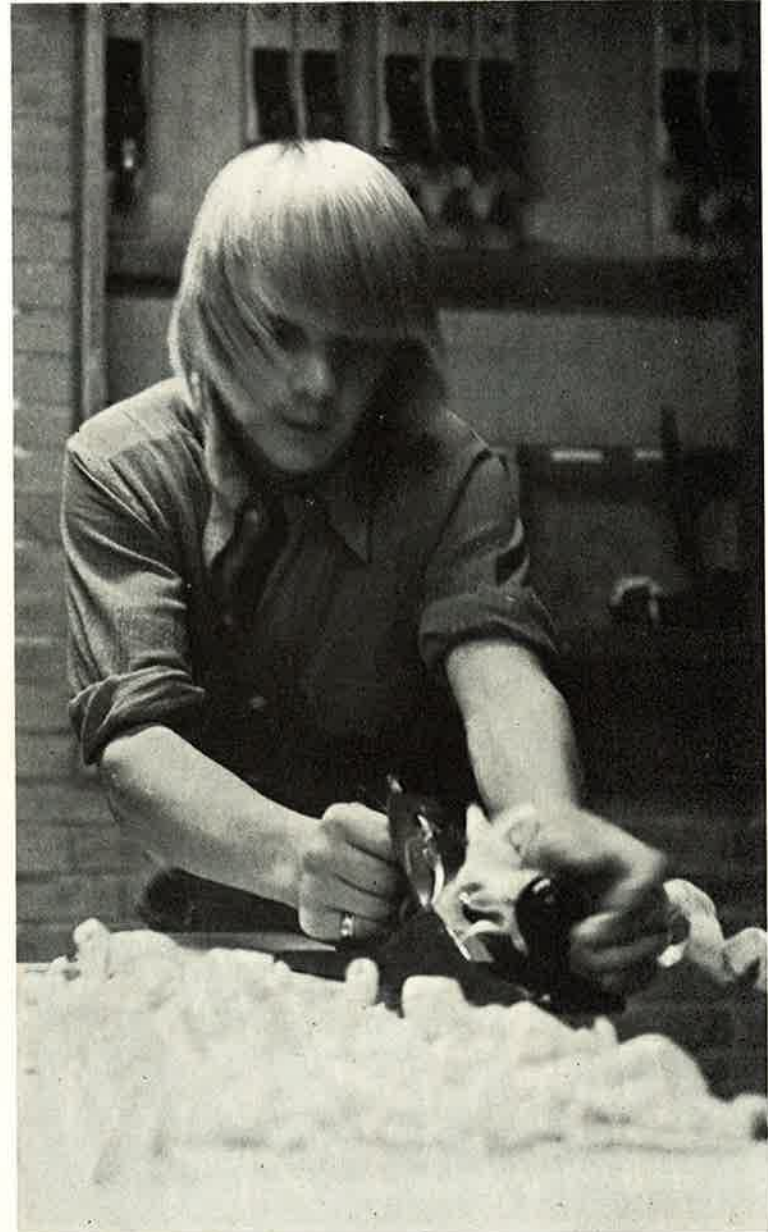
Læser dagens avis, får fat i nogle bøger fra biblioteket, taler med mennesker, som desværre har lige så god tid som een selv. Keder sig.

Man finder ud af, at man har det bedst med sig selv og med andre, når der er et stykke arbejde, der skal gøres hver dag. Lediggang er, som bekendt, ikke af det gode.

Eet af mine største nytårsønsker må derfor være, uanset hvad landets statsminister hedder efter valget, at han hurtigt og effektivt vil gå ind for en løsning af arbejdsløshedsproblemet!

Med ønsket om en glædelig jul og et nyt år med arbejde til os alle.

Birgit Aagaard

Faste meninger

At tvivle på sine egne vurderinger er et sundhedstegn. Men vi trænger til mange flere der kan stoppe deres enetaler for at lytte, spørge og tage ved lære. Vi kender udtrykket »at have sine meningers mod«. Det bruges som en kompliment, som om ens overbevisning bliver mere rigtig, fordi man kæmper for den. Men alt for ofte er dette mod ikke andet end en lukket indstilling til tilværelsen, og de »meninger«, der kæmpes for, er kun en samling fordomme.

Det vi savner er flere mennesker, der tør stå ved, at de kan være i tvivl, som har »deres usikkerheds mod«. Vi trænger til flere, der kan stoppe op i deres enetaler for at lytte til andre, spørge og tage ved lære.

Det er ikke kun når folk vover sig uden for deres eget fagområde, at de fremsætter deres ensidige synspunkter som om de var nøgne kendsgerninger.

Vi danner os vore meninger på grundlag af en række vurderinger. På ethvert trin i tankerækken kan indsnige sig en fejl. Vi kan ikke gå ud fra fejlagtige kendsgerninger, eller tillægge dem en uforholdsmæssig betydning eller drage forkerte konklusioner.

Det er næppe for meget sagt, at for hvert synspunkt vi sværger til, er der et andet menneske, der med lige så stor overbevisning går ind for det modsatte. Og den stædighed hvormed vi holder fast ved vore meninger, er næppe nogen pålidelig målestok for, om vi har ret.

Venlig hilsen
Aage Stokholm

En oase i vinteren

Aldrig så snart man har passeret 1. november, bliver man mindet om, at julen er forestående. En tid med mørke og kulde tiltager, og mangan gang bliver belastet af en influenza.

I vores lille familie har vi netop været igennem en sådan krise. Læsning syntes næsten at være det eneste, man har lyst til i sådan en situation, hvilket resulterer i, at man får anskaffet sig lidt blade fra den lokale købmand. Imellem reklamer og »underholdende stof« var der alligevel noget øjet blev hængende ved: »En oase i vinteren«, lød overskriften, skrevet af Lis Nørgård. Der stod noget om det, vi selv så tit har tænkt på, og som vore tanker egentlig er sideløbende med, nemlig det: »Tænk at komme igennem den del af året, der hedder november-marts, uden at have julen til at dele perioden. Vi vil citere dette stykke, som vi synes, der er så meget rigtigt i.

— — —
Har De nogen sinde tænkt på, hvordan det ville være at udholde den danske vinter, hvis vi ikke havde julen midt i det hele. Samt alt det, der følger med julen. F. eks. de uger, vi nu går ind i. Fra en grå og blæsende oktober og en mørk og endnu værre november styrer vi ind i en tid, hvor det med vejret er underordnet, og hvor de lange, mørke eftermiddage og aftener pludselig vendes til at blive noget hyggeligt og positivt i vores hverdag. For mørket er baggrunden for lysene i butikkerne og gaderne og for de kerter, vi tænder i vore egne stuer.

Jeg har aldrig kunnet forstå de mennesker, der synes, det er noget pjat at begynde at jule allerede fire uger før,

træet tændes. Jeg mener tværtimod, at en harmonisk jul er afhængig af lange og gode forberedelser, og det er i hvert fald tåbeligt af julens fjender at hævde, at den tidlige optakt til juleriet giver anledning til det, de med foragt kalder juleræs.

For ved juleræs forstår jeg den tilstand, der kommer over folk, der har nægtet at kendes ved julen, før den er lige op over. Det er dem, der spurter rundt på ømme ben og med vilde øjne for at nå det hele, hvor lidt de end hævder, de gør ud af sagen. Det er dem, der betragter den almindelige trængsel og alarm som et onde, fordi den kommer dem i vejen i deres eget forsinkede jag. Det er også dem, der snydes for glæden ved at gennemtænke og overveje gaver, lave dem selv eller købe dem efterhånden på mere belejlige tidspunkter end lige netop Lille Juleaften. Og det er dem, der ikke får det egentlige ud af julen, nemlig den hygge, der opstår af kontakten med familie og venner gennem besøg, breve og forberedelser i julens tegn.

Efterhånden længes jeg hver vinter næsten lige så meget efter den dag, juleforberedelserne begynder, som efter selve højtiden. Det er en lykkelig fornemmelse at sidde med de første lister over ting, der skal gøres, og mennesker, der skal glædes. Og det er en fest at fordele de kære traditionelle pligter mellem unge og gamle og gennemgå budgettet for at se, hvad det kan bære.

I år bliver budgettet ganske givet mindre end de foregående år i størstedelen af alle danske hjem. Men det skulle ikke være nogen hindring for, at juletiden alligevel kan blive god. Det er ikke de mange penge, men det rette sind, der er første betingelse for, at det kan blive en rar tid.

Måske vil denne jul endda lære os, at julens egentlige mening er, at vi skal søge sammen og komme hinanden ved. De store, dyre gaver vil i mange hjem blive erstattet af den lille kærlige ting, købt med omtanke eller lavet af giveren selv. Overdådige trakterementer vil blive afløst af mere beskedne opdækninger. Men heri ligger en opfordring til opfindsomheden, og hvis den tages op i god tid, kan juleforberedelserne blive endnu mere spændende.

Mange glade julehilsener fra
Søren, Karen og Knud Knudsen

Noget om genbrug

Ovenstående billede stammer fra 2. verdenskrig, men hvorfor har det ikke været aktuelt lige siden?

Vi lever i et overflodssamfund, hvor kunstigt skabte behov florerer. Vor verden er en »eengangsverden«, hvor alt skal være nyt. Livets virkelige værdier er i vor tid noget materielt, noget som kan købes for penge, kort sagt statussymboler.

Vi har for nylig fået et praj om, at råstofressourcerne måske slipper op, før vi regner med det. Ganske vist steg oliepriserne ikke på grund af en øjeblikkelig mangel på olie, men i kølvandet på prisstigningerne kom en del spådomme om, hvor meget olie der er tilbage, og de er ikke opmuntrende.

Nu kan man dertil sige, at den olie, som vi bruger i vore biler, maskiner og oliefyr kan da ikke genbruges, men af olie laves mange andre ting, bl. a. de poser vi får vore varer i fra købmanden, og som måske bagefter bliver brugt til at emballere vort dyre affald. Og sikke affald: Konserverdåser, plastbeholdere i alle mulige størrelser og faconer, papir, flasker osv., osv. Det meste af det er noget som kan genbruges, men kun for en meget lille dels vedkommende bliver det.

Der er dog mange aspekter i genbrug eller ikke. Enten skal det være økonomisk forsvarligt for at vinde genklang, og det kan nok blive vanskeligt i vor industrialiserede tidsalder, hvor tid er penge mere end nogensinde før, eller også skal det være en nødvendighed. Og det er måske ved at være en nødvendighed.

Mange aviser har efterhånden fået ideen med rubrikannoncer, »Pulterkammeret«, eller hvad man kalder det. Der kan man finde de utroligste ting, altsammen brugt, men anvendeligt. Ting, som bærer præg af at have været anvendt, og hvem ved, måske af mange familier før man selv køber det.

Foruden det, at det er billigere end noget nyt, og at det ikke kasseres, blot fordi det er brugt, er der den fordel, at man ved en evt. istandsættelse får et helt andet forhold til disse ting.

Der er nok nogen, som vil tænke, at pulterkammerannoncerne ikke løser problemerne omkring verdens råstofressourcer. Nej, det gør de sikkert ikke, men et stød skal der jo begyndes, og hvorfor så ikke begynde med sig selv, og så længe de gamle regler om udbud og efterspørgsel gælder, er det ihvertfald forbrugerne, som må lære, at tingene måske kan bruges mere end een gang. Producenterne gør det ikke.

Her må man nok også give reklamebranchen lidt af skylden. Den sørger for, at tingene kommer til at se så tillok-kende ud som muligt, og får folk til at tænke, men kun på, at lige netop det produkt kan man simpelthen ikke undvære.

Desuden mener jeg, at den megen hærværk forårsaget af unge mennesker for en stor del skyldes overflodssamfundet. De unge generationer er simpelthen flasket op med, at alle materielle goder er en selvfølge. Fremmedgørelsen har sat sit præg. Husk fra din egen barndom, hvor meget mere din hjemmelavede flitsbue eller dukkevogn betød for dig end et ildsprudende plasticrædsel af et »rumgevær« betyder for et barn idag.

— — —
Dette er ikke ment som et forsvar for de, som forøver hærværk, men jeg tror, at det at tænke i genbrugsbaner har noget vigtigt gemt i sig.

Ellen og Vagn Bording + Lillebror

Til medlemmerne

Igen er det tiden at udsende årsskriftet. Et år er gået, man må stoppe op et øjeblik ligesom for at gøre status.

Jeg må forsøge at gøre rede for foreningens virke i 1974, som ikke adskiller sig fra foregående år. Vi udsendte vort årsskrift 1973 til ca. 550 medlemmer.

Som I kan se af regnskabet, ville det jo være ønskeligt om endnu flere ville modtage dette skrift. Det ville styrke foreningens økonomi, men jeg mener da vi skal bestræbe os på, dels at fortsætte denne udsendelse og dels holde det på det nuværende prisniveau, så vidt muligt.

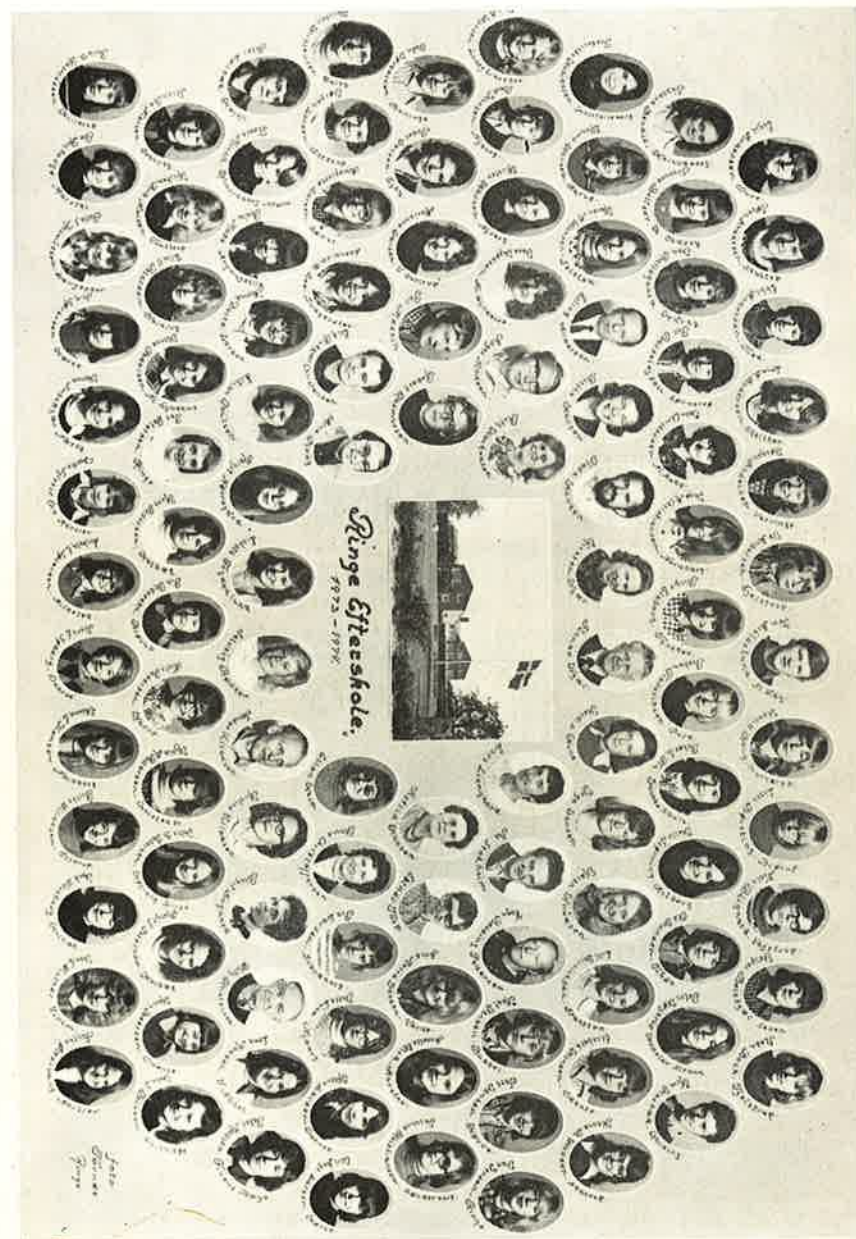
Elevmødet blev afholdt d. 25.-26. maj med pæn tilslutning. Vi regner med at elevmødet 1975 bliver den 31. maj og 1. juni. Der vil som sædvanlig blive sendt indbydelse til samtlige medlemmer. Vi håber at se mange af jer.

I året 1875 blev der her i Ringe oprettet en friskole. I 1886 kom friskolen også til at omfatte en efterskoleafdeling. Jeg skal ikke skrive skolens historie, men jeg synes lige det skal nævnes her på tærsklen til jubilæumsåret.

Jeg vil gerne takke alle, som har ydet et bidrag til dette årsskrift.

Alle skriftets læsere ønskes en glædelig jul samt et godt nytår.

Erna og Erling Andersen

Kære gamle kammerater fra 1971-72

Gamle vatnisser — se så at komme ud af busken. Nu vil vi prøve at opfordre jer til at komme til elevmødet til sommer, så vi kan blive samlet og få en sjov week-end sammen.

Vi synes det kunne være sjovt at se hinanden og høre hvordan det går os nu. Vi har jo sikkert oplevet meget sjovt i de par år vi har været væk fra hinanden nu, og og det kunne jo være sjovt at snakke sammen og se om vi kan kende hinanden. for vi har sikkert forandret os en hel del, men hvis vi ikke kan kende hinanden, må vi jo have navneskilt og årgang på.

Vi synes ikke det kan passe, at der ikke kan komme flere. Den ene week-end om året må vi tage os sammen og komme. Vi vil også håbe at vore gamle lærere vil komme til Ringe, så vi kan få en uforglemmelig week-end sammen.

Vi synes nu, at vi har gjort hvad vi kan, for at få et godt elevmøde ud af det i 1975.

Vel mødt!
Arne V. Rasmussen
Niels Nyholm
Hans-Erik Nellegaard

Ti år efter

Fjelsted, den 8. dec. 1974

Kære alle fra vinteren 1964-65!

Så er det 10 år siden vi var elever på Ringe Efterskole. Tiden går jo hurtigt.

Jeg tog fra skolen til Brenderup Maskinfabrik, hvor jeg kom i lære og blev udlært klejnsmed. Efter læretiden var jeg soldat i et år, først i Skrydstrup, senere i København. Jeg var ved flyvevåbnet. Da jeg var færdig med soldatertiden kom jeg på Lindø, men nu er jeg igen kommet til Brenderup.

På søndag den 15. dec. 1974, rejser jeg 7 uger til New Zealand, hvor jeg har en bror.

Jeg er hverken gift eller forlovet.

Hilsen til alle kammerater og lærere.

Hilsen

Carsten Rasmussen

»Besse«

Roskilde, den 1.dec. 1974

Kære kammerater fra sommeren 1964!

Så er der gået 10 år siden vi var på Ringe Efterskole, ja hvor de 10 år er gået hurtigt. Det var jo en uforglemmelig tid.

Nu vil jeg fortælle lidt om, hvad jeg har bedrevet siden. Da jeg kom fra Ringe Efterskole, kom jeg i lære i kolonialforretningen »Brinken« og gik på Svendborg handelskole. Da jeg efter 3 år var udlært som ekspeditrice, kom jeg i Schou og Epa, i delikatesseafdelingen, hvor jeg solgte pålæg og salater. Der var jeg i godt 2 år, før jeg blev overflyttet til Roskilde, hvor jeg var med til at åbne en Schou og Epa forretning. Det var vældig sjovt.

I starten var jeg også i delikatessen der, men den sidste tid var jeg i bagerafdelingen. Men jeg var efterhånden blevet lidt træt af at stå bag disken, så da jeg gennem HK fik tilbudt et 10-ugers kontorkursus, tog jeg imod med kyshånd og satte mig på skolebænken igen.

Så havnede jeg i checkafdelingen i sparekassen København-Sjælland i København. Jeg kørte med toget derind hver dag. Det bliver man hurtigt træt af, så jeg søgte

efter noget her i Roskilde, og efter et halvt års forløb lykkedes det. Jeg kom ind på Undervisningscentralen for Roskilde amtskommune, hvor vi lånte bøger ud til hele Roskilde amt. Der var jeg 1½ år.

Jeg skal også fortælle, at jeg traf min mand, Erling herovre. Vi blev gift den 30. sept. 1971 i Sct. Nicolaj kirke i Svendborg. Vi har lige holdt fest igen. Denne gang var det barnedåb. Han hedder Søren. Så nu har jeg kvittet mit job igen og tilbringer det næste års tid som hjemmegående husmor. Til slut vil jeg gerne sige, at hvis jeres vej falder forbi Roskilde er i velkomne til at kigge ind.

Jeg vil ønske alle en rigtig glædelig jul samt et godt og lykkebringende nytår.

Venlig hilsen

Ninna Kirkegaard Sørensen

(f. Tækker)

Gartnervang 41, 4000 Roskilde

Hej alle gamle kammerater!

Ja, så er det 10 år siden vi tilbragte en vinter på Ringe Efterskole. På en måde er det, som de 10 år er fløjet afsted. Da vi rejste fra skolen kom jeg ud at tjene. Det var jeg i 4 år og jeg havde nogle lærerige pladser rundt omkring på Fyn. I juli 1969 blev jeg indkaldt til Falsterske Fodregiment i Vordingborg. Jeg var i kongens klæ'r i knapt 14 mdr. og jeg fik set en del af Sjælland. Vi kom langt omkring på øvelser. Da jeg blev hjemsendt kom jeg på Gråsten Landbrugsskole. Der var jeg i 9 mdr. Vi lærte en masse og da skolen var slut rejste jeg tilbage til Fyn. Først havde jeg en plads på Østfyn, men i de sidste 2½ år har jeg været i min nuværende plads. Det er en større gård ved Odense.

Jeg har været en del ude at rejse. Jeg har været i England, Holland, Belgien og Østrig. Nu i efteråret har jeg været på en faglig rejse til Canada og USA. Vi besøgte 10 stater. Vi landede i Montreal og i Ottawa besøgte vi landbrugsministeriet, hvor vi blev orienteret om canadisk landbrug. Derfra gik turen til Toronto og Niagara, hvor de har den frugtbare jord og de gode landbrug. Vi så også Niagara vandfaldene. Det var meget imponerende at se. Der er to vandfald, et der hedder amerikansk fald og et der hedder canadisk fald. Sidstnævnte var det største og det er hesteskoformet. Vi var også en tur under vandfal-

det. Fra Niagara kørte vi mod Detroit. I Niagara-området er det hovedsagelig frugtplantager, hvor der bl. a. var ferskner. Ovre mod Detroit dyrkede man tobak. I Detroit besøgte vi Ford-museet. Der var meget at se på. Derfra gik turen ned til Ohio, hvor de også har et godt landbrug. Der dyrkede de bl. a. soyabønner. Derfra gik turen til Washington. Der så vi seværdighederne og vi var i den danske ambassade, hvor vi blev orienteret om amerikansk landbrug. Turen sluttede i New York. Bortset fra i storbyerne var befolkningen meget gæstfrie, flinke og hjælpsomme. På mange af de farme vi besøgte, blev vi inviteret ind og se stuehusene og vi fik kaffe.

Til slut ønskes I alle en glædelig jul og et godt nytår.

Jens Haastrup
Aastrup, 5600 Fåborg

Åbenrå, den 1. dec 1974

Kære gamle piger!

Ja det må vi jo være, nu da vi er blevet opfordret til at skrive vore erindringer, og det håber jeg at mange af jer gør.

Jeg har beskæftiget mig med mange forskellige ting siden skoleopholdet i Ringe. Først var jeg en tid i en bagerforretning, derefter var jeg godt 2 år i en rigtig gammeldags købmandsforretning. Det var sådan en forretning hvor vi selv afvejede sukker, farin, rosiner og meget mere. Det var strengt ind imellem, men vi lærer jo af alt.

Derefter var jeg godt 1 år på en landbrugsskole, hvor jeg arbejdede i køkkenet. Det var en meget skæg tid, da vi jo var mange unge, og der skete altid en masse.

Efter dette havde jeg nogle skønne måneder på en ferie-koloni ude ved havet.

Efter det, havnede jeg ret tilfældigt i en børnehave, og der blev jeg i halvt år. Jeg havde fået lyst til at fortsætte indenfor dette, så jeg tog på Danebod højskole på Als i tre måneder. Det gælder nemlig om at samle points for at komme på et seminarium, og de kan altså fås på mange forskellige måder.

På højskolen mødte jeg en, som havde været i Oslo. Jeg begyndte så i hendes gamle plads og var der i knapt 1 år. Der passede jeg fire piger i alderen fra nyfødt til 6 år. Der er virkelig en helt fantastisk skøn natur deroppe, og jeg har meget lyst til at komme derop igen, men det må vente. Da jeg kom hjem fra Norge, var jeg igen en tid i en børnehave. Da jeg åbenbart stadig ikke var kvalificeret nok til at påbegynde uddannelsen, begyndte jeg i den tredje børnehave, og meldte mig samtidig på et 9. kl. kursus på Holsedoreskolen i Odense, og nu i juni blev jeg færdig med 10. kl., og blev så optaget på Åbenrå børnehaveseminarium, hvor jeg begyndte den 19. august i år. Indtil nu er jeg meget glad for at være kommet i gang med uddannelsen, det er virkelig et meget interessant område.

Der er jo mange der i min alder forlængst er færdiguddannet og tjener nogle af de kære penge, men nu er jeg igang.

Jeg håber, at I alle har det rigtig godt. I ønskes en glædelig jul.

Mange hilsner fra

Jette Nielsen
4. Maj Kollegiet, værelse 23,
6200 Åbenrå.

Gl. adr.: Næsbyhoved-Brobø
5270 Næsby, Fyn

Toftlund, den 6. dec. 1974

Kære allesammen!

Ja, så er det os, der er jubilarer. Er det til at forstå, at det er 10 år siden, vi oplevede en dejlig sommer på Ringe Efterskole.

Efter afrejsen fra Ringe kom jeg i en forretning i Kolding. Der blev jeg i 2 1/2 år.

Herefter blev jeg klinikassistent hos en tandlæge. Der var meget godt at være.

I min tid i Kolding boede Birgit Petersen og jeg i samme ejendom. Hanne og Elinor så vi også lidt i de første år. I maj 1969 traf jeg min mand, og i 1970 rejste vi til Århus, hvor vi havde 3 dejlige, men travle år. Jeg tog realeksamen på et to-årigt aftenkursus, og arbejdede som klinikassistent om dagen.

I 1973 flyttede vi igen. Denne gang til Toftlund i Sønderjylland.

Jeg har nu et job på et revisorkontor. Om formiddagen er jeg hjemme hos vores to dejlige børn, Thomas på 3 år og Malene på 1 år.

Jeg vil slutte med ønsket om en god jul og et godt nytår til lærere og elever fra sommeren 1964.

Venlig hilsen

Jytte Frej (f. Hundebøl)

Margrethevej 6, 6520 Toftlund

Tørring, den 7. dec. 1974

Kære gamle kammerater!

Ti år er gået, siden vi var på efterskole, og disse er sikkert for jer, som for mig fløjet afsted.

Her er lidt i korte træk, hvordan det er gået mig.

Da jeg kom hjem fra skolen, kom jeg 4 år i lære hos en købmand her i Nordborg. Da jeg var udlært kom jeg på kontor på Danfoss. Der var jeg 1 år. Så flyttede jeg sammen med min mand til Tørring. Her har vi boet i 4 år. Min mand er blikkenslager her i byen. Vi har to børn, Kim på 7 år og Vibeke på 3 år.

Hvis nogen af jer skulle komme vor dør forbi, er I velkomne til at besøge os.

Til slut glædelig jul og et godt nytår.

Venlig hilsen

Lis Anna Gimm (f. Johannsen)

»Tofthøj«, 7160 Tørring

Til årgang 1964-65!

Så kom der brev om, at det er 10 år siden, at vi var på efterskole og dermed en opfordring til at skrive lidt i årsskriftet.

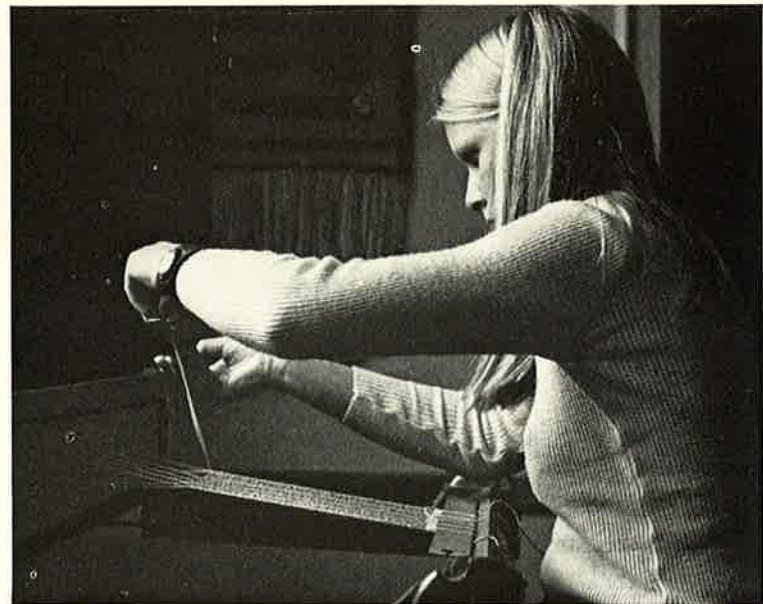
I de forløbne år har jeg haft forskellige jobs, boet mange forskellige steder, været på forskellige skoler, kurser, seminarer m. v.

Jeg har f. eks. været på Odense Fagskole, Uldum Højskole, Åbenrå Børnehave- og fritidspædagogseminarium, Bergen Lærershøjskole m. v.

Jeg har rejst en del: Norge, Spanien, Øst- og Vesttyskland og Sovjetunionen. Sidstnævnte var et meget fantastisk sted, interessant og spændende at opleve, selv om det er svært at komme i kontakt med befolkningen — og meget svært at sige hvad man helt konkret har fået ud af et sådant ophold — fordi der er så mange forbehold at tage når man diskuterer forholdene i USSR.

I sommeren 1973 blev jeg dimiteret fra Åbenrå Børnehave- og fritidspædagogseminarium, med den nye 3-årige børnehavepædagoguddannelse.

Nu arbejder jeg knapt 3 timer hver formiddag som børne-

haveklasseleder på Nustrup Fællesskole, hvor jeg har 16 skønne unger at tage vare på. Et meget intressant arbejde!

Ham »jeg holder avis sammen med« er landmand, og vi bor på en gård — et dejligt fredfyldt sted her i Sønderjylland. Vi har en pige, Rikke på 1½ år og det er bare lykke! Hver dag er en oplevelse med sådan en størrelse.

Det kunne være skægt, at høre fra nogle af »de gamle« — og hved de laver — Inger, Hanne, Grethe, Elsebeth og Gurli — som jeg boede på værelse med.

Med kammeratlig hilsen til alle elever og lærere fra vinteren 1964-65, fra

Grethe (Hindhede) Mortensen
Skibelund, Byvej 4
6500 Vojens

Vejlby, den 6. dec. 1974

Kære gamle venner fra 1964!

Da vi havde hilst af i sep. 1964, kom jeg i huset i Nr. Åby. Senere kom jeg til Strib, hvor der var 3 børn at passe. Da jeg var der, lærte jeg min mand at kende. Han var gartner. Vi blev gift den 29. dec. 1966. Vi købte et ældre hus, som vi lavede i stand. I oktober 1967 fik vi en søn, og i 1970 en datter. Jeg har været hjemmegående hidtil.

I foråret 1972 fik vi stillingen som graver ved Vejlby kirke. Vi købte grund og gik i gang med at bygge hus, som vi flyttede ind i før jul, samme år.

Nu er min dreng begyndt at gå i skole, så i sommers begyndte jeg at arbejde 3 timer på vort alderdomshjem, som ligger 5 min. gang herhjemme fra. Jeg er også kasserer for en gymnastikforening i Middelfart, som ligger 9 km herfra. Af de piger vi lærte at kende på skolen, har jeg kun forbindelse med Dorrit, som jeg fulgtes med på skolen samt Ninna, som jeg er på julekort med.

Jeg vil blive meget glad, hvis nogle af I andre skulle få lyst til at besøge os. Jeg har telefon, så er der nogen der har lyst, så slå på tråden — (09) 40 19 09..

Til slut de bedste hilsner fra

Sonja Jørgensen (f. Jørgensen)

Tidl. Ejby

Nu Vejlbyvej 10, Vejlby
5467 Røjle

Haderslev, den 1. nov. 1974

10 år efter. — *Kære kammerater og lærere fra 1964-65!*

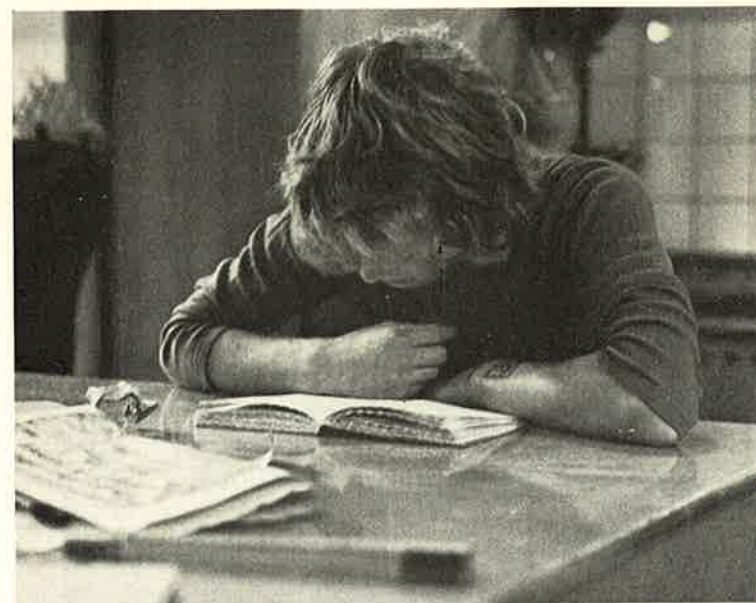
Jeg kom ud at tjene bønder efter en god og lærerig tid på Ringe Efterskole. Derefter kom jeg på Korinth Landbrugsskole i otte dage. Det var et led i landbrugsuddannelsens første trin.

Nu var jeg så blevet 18 år, og jeg fik kørekort og en scooter, som jeg kørte galt på. Jeg fik kraniebrud og knuste den højre knæskal. Det kostede mig så et års tid på hospitalet. Da jeg kom hjem derfra, kunne jeg jo ikke tage noget arbejde, så jeg tog på højskole, 9 måneder på Køng. Da jeg så var færdig der, kom jeg til Assens for at lave møbler. Der er jeg så nu. Ja, der kan hurtigt blive vendt op og ned på ens livsbane.

Alle gamle og nye elever ønskes en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Med venlig hilsen

Alfred Hansen
Bygaden 64, Haastrup
5600 Faaborg

Stolbro, den 6. dec. 1974

Kære elever og lærere fra sommerholdet 1964!

Jeg vil gerne fortælle lidt om, hvad jeg har oplevet i de 10 år, som nu er gået efter den dejlige sommer på skolen.

Jeg blev hjemme og hjalp mine forældre til februar 1965. Derefter kom jeg i huset hos en familie i Nordborg. I november samme år flyttede jeg til Gråsten, hvor jeg fik plads hos en slagter. Der var jeg et 1/2 år, og i maj 1966 fik jeg plads hos en anden slagter i Egersund.

I november 1966 flyttede jeg til Haderslev, hvor jeg var stuepige på et sygehus.

Samme år traf jeg Jørgen. Han er landmand.

Da han skulle på landbrugsskole i Malling, flyttede jeg med til Odder, hvor jeg arbejdede på et hvilehjem.

I november 1968 flyttede vi til Hejlsø. Der var vi i 2 år. Jeg arbejdede stadig på alderdomshjem.

I november 1970 rejste vi til Stolbro. Jørgen skulle hjem og hjælpe sine forældre på ejendommen. Vi blev gift den 10. december 1970 og flyttede ind i fodermesterboligen.

Jeg fik min uddannelse som sygehjælper på Sønderborg sygehus og arbejder nu hver anden uge på Nordborg Plejehjem.

Vi har en lille pige på 1 1/2 år, Karina hedder hun.

Til august 1975 er det meningen, at vi skal overtage Jørgens forældres gård.

Til slut mange hilsner med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår til alle.

Anne Wrang (f. Holm Pedersen)
Stolbro, 6430 Nordborg, Als

Ulstruplund, den 6. dec 1974

10 år efter!

Så er det 10 år siden, vi som Hedemanns vistnok sidste hold, var på R. E.

Efter skolen arbejdede jeg ved landbruget. 1/2 år i Vester Hæsinge, 1 år i Espe, 3 år i Hågerup og 1/2 år i Hadsten.

I maj 1970 blev jeg indkaldt til militæret i Varde. Det slap jeg forholdsvis let igennem, dels på grund af et dårligt ben og fordi jeg fik kørekort til forskelligt tungt materiel. Efter et år i trøjen blev jeg hjemsendt og havde forskellige småjobs, til jeg i januar 1972 tog på Odder Højskole i 4 mdr.

Derfra tog jeg til Ontario i Canada og arbejdede 1 1/2 år,

afbrudt af forskellige ferier og rejser. Vinteren 1972-73 var vi to mand, der tog 14 dage til Florida. I sommeren 1973 var vi tre mand, der kørte USA rundt i bil. Turen gik til New York, Washington, Florida, Texas, Mexico City, Grand Canyon, Las Vegas, Los Angeles, San Francisco og Vancouver. Der skiltes vi, den ene tog til Australien, og den anden blev i Vancouver. Jeg selv tog tilbage til Ontario for at arbejde på en gård der. Turen rundt tog seks uger, og i den tid kørte jeg i bil, bus og tog ialt 20.000 kilometer.

I november 1973 tog jeg tilbage for at komme på Bygholm Landbrugsskole, hvor jeg var i 11 mdr.

Nu arbejder jeg som bestyrer på en gård lidt nord for Hobro.

De bedste hilsner til elever og lærere på R. E.

Verner Jørgensen
Vestergade 9, V. Hæsinge

Kære alle fra sommeren 1964!

Efter en dejlig sommer på Ringe Efterskole, fik jeg arbejde i huset hos en slagter i Odense. Der var jeg i knapt 1 år. Så tog jeg på husholdningsskole i Risskov, men det ophold varede kun i 3 måneder.

Derefter fik jeg arbejde i køkkenet på et alderdomshjem, hvor jeg var 1 år.

Så tog jeg arbejde i huset igen, hos en familie i Odense, hvor jeg var i 2 år.

Så var der en sønderjyde der trak, så jeg flyttede til Haderslev i efteråret 1968. Kort efter fik jeg arbejde på en plastfabrik, men det kunne jeg ikke lide. Så fik jeg arbejde hos en familie med fire børn, der er jeg endnu.

Sommeren 1970 blev jeg gift, og vi har en lille pige på 2 år som hedder Mette. Vi har købt et gammelt hus i Højstrup, som vi selv har lavet i stand.

Jeg har også været ude at rejse. Vinteren 1968 var Lone Skovsly og jeg en tur i Schweiz, for at besøge en veninde jeg havde fra husholdningsskolen. Og sommeren 1970 var jeg en tur i Norge med telt. Det var en dejlig tur.

Det var så lidt om, hvad jeg har foretaget mig, siden vi

forlod efterskolen. Nu bliver det spændende at læse i elevskriftet, hvad I andre har foretaget jer.

Jeg vil slutte med at ønske alle mine gamle kammerater og lærere fra sommeren 1964, en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Venlig hilsen
Dorrit Clausen (f. Knudsen)
Hajstrupgade 48, Hajstrup
6100 Haderslev

Elevliste 1974-75

Birgit Anni Andersen, Salomons Brink 20, Hårby
Carl Erik Lind Andersen, Skovmarken 35, Blommenslyst
Tom Arildslund, Målebakkevej 9, Mesinge
Susanne Elg Andersen, Fangelvej 77, Allested
Tommy Kurt Andersen, Enghaven 15, Skælskør
Lars Ove Bech, v. Nordstien 10, Assens
Lars Bruun, Ladbyvej 35, Kerteminde
Anders Laurits Clausen, Oureløkke, Vejstrup
Birgit Christensen, Digevænget 1, Fredericia
Helle Christiansen, P. M. Madsensvej 8, Hjallese
Lykke Christiansen, P. M. Madsensvej 8, Hjallese
Mogens Christiansen, Skovgyden 35, Otterup
Birgit Marie Egeberg, Søndbjerg, Hvidbjerg
Kirsten Lise Lotte Eriksen, Kastanievej 9, Årup
Anna Marie Frederiksen, Øksendrupvej 22, Frørup
Carsten Fald Hansen, Porthusvej 180, Heldager
Claus Holm Hansen, Egenesøvej 319, Martofte
Jane Hansen, Åsumvej 74 2. tv., Vollsmose
Carsten Rueløkke Hansen, Tved Kirkevej 11, Svendborg
John Bonne Hansen, Nyborgvej 8, Odense
John Østerby Hansen, Mejerivej 4, Turup
May Britt Hansen, Kukkenbjerg 6, Fåborg
Niels Sehested Hansen, Ravndrupvej 1a, Gislev
Ole Ejegod Hansen, Holbækvej 252, Svogerslev
Torben Lohmann Hansen, Fuglekildevej 39, Verringe
Ulla Nørregård Hansen, Fangelvej 16, Vejle, Allested
Ulrik Bindzus Hansen, Brændeskovvejen 122, Svendborg
Birgit Wiendel Jakobsen, Østrupvej 49, Kalundborg
Trine Jantzen, Søndervang 3, Greve Strand
Else Maria Jensen, Skovbrynet 28, Varde
Liselotte Jensen, Munkevænget 5 2. sal, Svendborg
Tine Jensen, Ubby fri- og efterskole
Anne Margrethe Jørgensen, Holmelund 25, Årup
Bente Jørgensen, Læborg, 6600 Vejen
Kim Jørgensen, Hasselvej 4, Kalundborg
Emmy Kirsten Lindholm Jørgensen, Mullerupv. 23, Ullers.
Lone Schou Jørgensen, Juulskovvej 17, Kullerup
Niels Jørgen Kristensen, Emtækærgade 13, Sandager
Søren Krogh, Mølledammen 10, Agedrup
Arne Knudsen, Stågerupvej 33, V. Skerninge

Inger Lone Larsen, Hjelmerupvej 52, Verninge
 Jan Jessen Lauridsen, Skovdongvej 2, Skårup
 Karin Lund, Møllervej 59, Nyborg
 Poul Larsen, Kløvermarksvej 12, Hesselager
 Vivi Skovgård Højmark Larsen, Bregnemosev. 14,
 Verninge
 Per Bo Lohals, Snekkemose 10, Ærøskøbing
 Ruth Lorentzen, Foldingbro, Lintrup
 Johannes Lønbæk, Højen, Vejle
 Jytte Madsen, Ahorn Alle 20, Ringsted
 Kirsten H. E. Madsen, Bøjdenvej 63, Nyborg
 Kate Magård, Traverskiftet 23, Skårup
 Bente Mortensen, Tømmerupvej 35, Kalundborg
 Karsten Rasmussen Mose, Freltofte, Årslev
 Anne Guri Nielsen, Lykkebakken 17, Kalundborg
 Bodil Nielsen, Stenbjerge Mølle, Knarreborg
 Eva Rønbjerg Nielsen, Pårupvej 12, Odense
 Henning Lærkedal Nielsen, Pugholmsvej 20, Otterup
 Jan Bjørnemose Nielsen, Algade 28, Hårby
 Michael Nielsen, Dagmargade 5 2.sal, Odense
 Susanne Nielsen, Tvedvej 184, Svendborg
 Gunnar Nyholm, Nyborgvej 500, Skårup
 Susanne Schou Pedersen, Hedevej 2, Stenstrup
 Torsten Keld Pedersen, Mosevängen 118, Munkebo
 Dorte Poulsen, Hegnet 4, Næsby
 Dorthe Dam Rasmussen, Kirstenvej 2, Pilshuse
 Jan Wædele Rasmussen, Odensevej 77, Søndersø
 Karin Irene Rasmussen, Åbyskov 9, Skårup
 Palle Due Rasmussen, Byvejen 34, Bullerup
 Per Due Rasmussen, Byvejen 34, Bullerup
 Tage Vestergård Rasmussen, Torpelundsvej 2, Tarup
 Dorthe Rosenfeldt, Egemosevej 42, Vejstrup
 Jan Schaumann, Vænget 5, Vejstrup
 Claus Rene Schiøth, Farstrupvej 69, Søndersø
 Jens Erik Schmidt-Pedersen, Herslevvej 10, Rudkøbing
 Karin Margaret Svenningsen, Bistruplund 17, st. th.
 Birkerød
 Bodil Irene Sørensen, Vandværksvej 13, Årup
 Judith Yrsa Tonnesen, Blågårdsgade 49 1. sal København
 Jenserak Evaldsen, Holsteinborg
 Elias Fleischer, Holsteinborg
 Johanne Sems, Augpilagtok
 Kristine Thimotheussen, Kangatsiak, Egedesminde

Elevforeningens driftsregnkab 1973-74

UDGIFTER:	
Musik til elevmøde	475,00
Underholdning	390,00
Festtegn	14,50
Ekstra køkkenhjælp	151,80
Trykning, Årsskrift	7051,23
Kuverter m. v.	423,20
Porto	2120,00
Kartotek	54,55
Årets overskud	271,00
	<u>kr. 10.975,07</u>

INDTÆGTER:	
Indgået ved elevmøde	2780,00
Salg, årsskrift	7923,00
Renter, bank	231,95
Renter, giro	16,40
	<u>kr. 10.975,07</u>

STATUS PR. 23. MAJ 1974

AKTIVER:	
Kassebeholdning	9,15
Giro	558,91
Bankbog	5514,23
	<u>kr. 6082,29</u>

PASSIVER:	
Egenkapital, primo	5811,22
Årets overskud	271,07
	<u>kr. 6082,29</u>

Ringe, den 23. maj 1974

Birgit Aagaard

Regnskabet gennemgået, bankbøger og girokonto forevist,
 kassebeholdning optalt — intet fundet at bemærke.

25 maj 1974

Karl Hedemann
(sign.)

Esther Torp
(sign.)

